

12.9.2003

OIKEUSMINISTERIÖ

PL 25

00023 VALTIONEUVOSTO

15.09.2003
Oul 2 / Si / 2003
Ap

Kirjeenne 16.6.2003 OM 2/31/2003

LAUSUNTO TYÖRYHMÄN MIETINNÖSTÄ "TUOMAREIDEN PALKANKOROTUKSEN JA LISÄPALKKIOIDEN KOHDENTAMINEN"

Oikeusministeriö on pyytänyt Kouvolan hallinto-oikeudelta lausuntoa työryhmän mietinnöstä "Tuomareiden palkankorotuksen ja lisäpalkkioiden kohdentaminen."

Kouvolan hallinto-oikeus esittää kunnioittaen lausuntonaan seuraavaa. Hallinto-oikeuden lausunnossa ehdotusta on käsitelty hallinto-oikeuden näkökulmasta ja hallinto-oikeuden virkanimikkeitä käyttäen. Esitetyt näkökohdat soveltunevat yleisemminkin tuomareiden ja esittelijöiden palkankorotusten kohdentamiseen sekä osastoja johtavien tuomareiden nimittämiseen eri tuomioistuimissa.

Yleistä

Nykyisen nimittämiskäytännön keskeisimmät ongelmat liittyvät siihen, että tuomarien palkankorotusten kohdentamisesta ei ole laintasoisia säännöksiä. Sama koskee myös jaoston puheenjohtajan valintamenettelyä ja -kriteereitä. Vaikka käytännön ongelmat ovatkin olleet melko vähäisiä, on kuoppakorotusten kohdentamisesta aiheutunut oikeudenkäyntejä ja kanteluita. Ongelmat johtunevat säännösten puutteen lisäksi siitä, ettei nykykäytännössä kuoppakorotusten kohdentamista perustella itse päätöksessä. Vastaavia ongelmia voidaan ainakin teoreettisesti katsoa sisältyvän myös johtamislisää saavan jaoston puheenjohtajan valintaan.

Kuten mietinnössä on todettu, vaativat nykyjärjestelmään sisältyvät periaatteelliset ongelmat ratkaisua. Niin jaoston puheenjohtajan nimittämisestä kuin kuoppakorotusten kohdentamisestakin tulee säätää lailla. Ehdotus onkin oikeasuuntainen. Koska jaoston puheenjohtajan tehtävässä on kyse virkanimitykseen verrattavissa olevien taloudellisten etujen kohdentamisesta, olisi syytä harkita nimitysmenettelystä tehtävän samanlaisen, kuin vakinaisen tuomarin nimittämismenettelykin on. Lisäksi tehtävän merkittävyydestä johtuen jaoston puheenjohtajuudesta olisi syytä muodostaa vakituinen virka hovioikeudenlaamannien tapaan.

Mietintöön sisältyvässä lausumassa on epäilty ehdotetun päätösvallan siirtämisen viraston ulkopuolelle heikentävän viraston päällikön mahdollisuuksia johtaa tuomioistuimen toimintaa tehokkaasti ja tuloksellisesti. Näin ei kuitenkaan liene asianlaita: Viraston päälliköllä on ehdotuksen mukaan velvollisuus antaa nimittävälle taholle perusteltu esitys valittavaksi henkilöksi. Päälliköllä on siten mahdollisuus avoimesti perustella nimittävälle taholle se, minkä vuoksi juuri esitettyä henkilöä on pidettävä tehtävään

soveliaimpana - myös tuloksellisuuden ja tehokkuuden kannalta. Ei ole syytä olettaa, että riippumaton nimittävä taho (olipa se sitten korkein hallinto-oikeus tai tuomarinvalintalautakunnan esityksen perusteella tasavallan presidentti) poikkeaisi ilman erityistä syytä järkevästi perustellusta päällikön esityksestä.

Ns. kuoppakorotusten kohdentaminen

Mietinnössä ehdotettu palkankorotusten kohdistamismenettely seuraa vakinaisten tuomarien nimittämismenettelyä. Menettely on hallinnollisesti melko raskas, mutta toisaalta myös johdonmukainen ja selkeä. Tuomareiden valintamenettely on käytännössä osoittautunut toimivaksi.

Valittu malli mahdollistaa myös läpinäkyvän vertailun eri hakijoiden välillä. Tämä vähentää ongelmia myös tapauksissa, joissa tuomarin virassa oleva henkilö on siirtynyt tuomioistuimesta toiseen.

Jaoston puheenjohtajan valinta

Ehdotuksessa hallinto-oikeuden jaoston puheenjohtajan tehtäviä hoitamaan määrättäisiin kolmen vuoden määräajaksi. Menettely on nykyistä parempi ja läpinäkyvämpi ja sinänsä mahdollinen sääntelyvaihtoehto. Määräaikaaisuudella on kuitenkin haittapuolensa. Jaoston puheenjohtajankin tulisi voida hoitaa tointaansa riippumattomasti, mitä määräaikaisuus saattaa joissain tilanteissa haitata.

Tämän vuoksi hallinto-oikeus ehdottaakin, että hallinto-oikeuksiin perustettaisiin erityisiä vakinaisia jaoston puheenjohtajan virkoja, joiden nimitysmenettely olisi samanlainen kuin vakinaisia tuomareita nimitettäessä muutenkin. Hakijan johtamistaidot ja sopivuus tehtävään tulisivat tällöin perusteellisesti nimitysmenettelyssä arvioitavaksi. Tehtävässä voisi ansioitua myös hallinto-oikeuden ylituomarin tehtävän hoitamiseen.

Mietinnössä on esitetty, että jaoston puheenjohtajan valitseminen käyttäen tuomareiden nimittämismenettelyä olisi tarpeettoman raskasta. Kyseessä on kuitenkin merkittävä tehtävä niin viraston tuloksellisuuden kuin oikeusturvankin kannalta, joten huolellisesti suoritettu valintamenettely on tarpeen. Kun virasta tehtäisiin vakinainen, ei nimitystilanteitakaan tulisi eteen kohtuuttoman usein. Kun mietinnön mukaan kuoppakorotusten kohdentamisessa noudatettaisiin tuomareiden nimittämisessä käytettävää menettelyä, olisi kummallista, että jaoston puheenjohtajan valitsemisessa käytettäisiin kevyempää menettelyä.

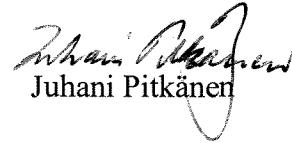
Samaa nimitysmenettelyä käyttämällä järjestelmästä tulisi kokonaisuutenaakin arvioiden selkeä ja johdonmukainen.

Hallinto-oikeussihteereihin kohdistuvat kuoppakorotukset

Ehdotuksessa ei ole puututtu hallinto-oikeussihteereihin kohdistuvien palkankorotusten kohdentamiseen. Heidän osaltaan nykyjärjestelmään liittyvät ongelmat ovat kuitenkin samankaltaisia kuin tuomareidenkin osalta.

Lausunto on valmisteltu ylituomarin asettamassa työryhmässä.

Hallinto-oikeuden ylituomari

Juhani Pitkänen

Ma. hallinto-oikeussihteeri

Tommi Toijonen